

Tekerrür Eden Tarih 2 Bölüm Dimyata Pirince Giderken Evdeki Bulgurdan Olmak

– Sami Biber · 07 Haziran 2019

TEKERRÜR EDEN TARİH-2. BÖLÜM- DİMYAT'A PİRİNCE GİDERKEN EVDEKİ BULGURDAN OLMAK.

1829 Yılında imzalanan Edirne Antlaşmasıyla Yunanistan bağımsızlığını elde etmişti (Bugünkü Yunanistan olarak düşünmeyin bunu.) ama yorgan gitmiş olsa da kavga bitmemişti.

1830 yılına gelindiğinde Kavalalı Mehmet Ali Paşa her şeyin lehine olduğunu görerek Osmanlı Devletine karşı isyan bayrağını açtı

Peki neydi lehine olan?

Her şeyden önce 1830 yılında İngiltere kendi iç sorunlarıyla uğraşıyordu. Fransa yaptığı pek çok reformda Mehmet Ali Paşa'ya rehberlik yapmış, destek çıkmıştı. Rusya pek sorun değildi. Osmanlı Devleti mi? Onun durumu zaten en büyük avantajıydı. Yeniçeri ocağı kaldırılmıştı. Genelde tarımla uğraşan halk devlete vergi verebilmek için evini, tarlasını satar hale gelmişti. Anadolu sipahisi devlete artık güvenmiyor ve askerine çok iyi para veren Mehmet Ali Paşa'nın yanına, yani Mısır'a hicret ediyordu. Tüm bunların yanı sıra Mahmet Ali Paşa'nın elinde din gibi bir koz vardı. Çünkü Padişah II. Mahmut, batı tarzı islahatlar yapıyordu. Hele de -Yıllar sonra Türk'ün öz başlığı diye benimsenecek olan fes giyilmesini devlet memurları için zorunlu hale getirmesi sebebiyle " Yunan serpuşunu mecburi kılan Gavur Padişah" olarak anılmaya başlanmıştı halk arasında. Velhasılıkelam tüm şartlar Kavalalının lehineydi. Padişahı ortadan kaldırırsa hiç kimse II.Mahmut için göz yaşı dökmeyecek gibi görünüyordu.

Kavalalı şartların lehine olduğunu görünce Padişah'a " Eee, hani bizim Mora ve Girit valilikleri? Ben sözümde durup isyanı bastırdım. Siz de sözünüzde durun" Dediye de Edirne Antlaşmasından sonra artık Girit ve Mora'nın hakimiyeti bizde olmadığı için böyle bir isteğin karşılanması mümkün değildi. Mehmet Ali Paşa da bunu bildiği için zaten " Girit, Mora olmuyorsa bari Suriye valiliğinin verin. " Demeye başladı.

Peki neden Suriye?

Aslında sorunun cevabı açık değil midir? Bugün Amerika, Rusya, İngiltere, Fransa, aşağı yukarı tüm Avrupa Devletleri, hatta Çin için Suriye ne anlam taşıyorsa o gün de aynı anlamı taşımaktaydı.

1831 Yılında Mehmet Ali Paşa aradığı fırsatı buldu. Sayda Valisi Abdullah Paşa boyuna posuna bakmadan " O Mehmet Ali'nin kellesini hem de İskenderiye'de keseceğim" Deyince Mehmet Ali Paşa,

oğlu İbrahim Paşa'yı derhal onun üzerine gönderdi. İbrahim Paşa çok kısa zamanda Yafa, Filistin ve Akka'yı ele geçirdi.

Daha da ilerlemek için halkın gönlünü alması gerektiğini çok iyi bilen İbrahim Paşa, ele geçirdikleri yerlerde askerinin bir kağıt parçasını bile halkın elinden zorla almasına asla izin vermedi. Dahası bölge halkından üç yıl boyunca vergi alınmayacağına söz verdi. Üstüne üstlük bir de ele geçirdikleri yerlerde disiplinsizlik, asayişsizlik, eşkıyalık, zorbalık gibi şeylerin köküne kibrit suyu dökünce artık Filistin halkı " padişahım çok yaşa." Yerine " İbrahim Paşa sen çok yaşa" Demeye başladı.

Osmanlı Devleti sonunda Mehmet Ali Paşa ve avanesini asi ilan etti. Şeyhülislam " Bunlar eşkiyadır ve katillerdir. Tüm komutanların, halkın, Allah'ın rızasını kazanmak isteyenlerin bunlar üzerine sefere çıkması farzdır" mealinde fetva çıkardı. Lakin Mehmet Ali Paşanın karşı atağı çok daha etkiliydi.

Evet, Mehmet Ali Paşa da Mekke emirinden bir fetva aldı. Fetva'da gavurları taklit etmek suretiyle İslam dininden çıkmış olan Padişah Mahmut'a karşı sefere çıkmanın her mü'min için farz olduğu yazıyordu.

Kavalalı Mehmet Ali Paşa Mekke emirinden aldığı bu fetvayı hacca gelmiş olan Türk hacıların ellerine de tutuşturuyor ve müthiş bir propaganda savaşı yapıyordu.

Sultan Mahmut'un sadece "Allah rızası için cenge." Çağrılarına karşı Mehmet Ali Paşa neredeyse Mısır hazinesini, padişaha karşı savaşacak olan askeri için seve seve harcamaktan geri kalmıyordu; dolayısıyla da propaganda savaşında etkili olan taraf Mehmet Ali Paşaydı.

1832 de Osmanlı Serdar-ı Ekremi Hüseyin Paşa harekete geçti. Osmanlı ordusunun Antakya ve Humus'ta toplandığını gören Kavalalının oğlu İbrahim Paşa bu hatayı affetmedi Osmanlı kuvvetlerinin birleşmesini önlemek için 9 Temmuz 1832 de Halep'i kuşattı. Baskın öylesine ani olmuştu ki Halep valisi Mehmet Paşa savaş malzemelerini bile bırakıp kaçtı. Böylece Osmanlıdan tamamen ümidini kesen Halep halkı da Mehmet Ali Paşa tarafına geçmişti.

29 Temmuz 1832 de tekrar saldırıya geçen İbrahim Paşa, Osmanlı ordusunu İskenderun'a kadar sürdürdü. Artık Suriye tamamen Kavalalı Mehmet Ali paşanın eline geçtiği gibi Anadolu da istilaya hazır hale gelmişti.

Mısır kuvvetlerinin hâkim oldukları bölgelerde yağma ve talana kesinlikle müsaade edilmiyor, askerler aldıkları her şeyin parasını kuruşu kuruşuna peşin ödüyorlardı. Buna karşın Osmanlı birliklerinin buldukları bölgelerde ise durum tam tersiydi. Ne asayişten ne de mal güvenliğinden söz etmek mümkündü.

Osmanlılara tam olarak diz çöktürmek için son bir savaşa hazırlanan İbrahim Paşa o dönemin propaganda araçları olan "buyrulduklar" ve "mektuplarla" Anadolu'nun dört bir tarafına haklı bir dava

uğruna savaştığını duyurmaya çalışıyordu. Hac mevsiminin savaş zamanına denk gelmesini de kullanan İbrahim Paşa, memleketlerine dönen hacıların ellerine Osmanlı yönetimini kötüleyen kğitler tutuşturmuştu. Ayrıca dervişler aracılığıyla Anadolu ahalisi gerçek İslam için II. Mahmut yönetimine isyana davet edilmekteydi. İnsanlara Mısır Valisi'nin tek amacının mmet-i Muhammed'e huzur ve refah içerisinde bir yaşam sunmak olduğu söyleniyordu. Bunun yanında Kavalalı, toplumun her kesiminin özellikle reformlardan memnun olmayanların da desteğini kazanmak istiyordu. Bu amaçla ahaliye Hacı Bektaş-ı Veli türbesinde kurbanlar kesildiği, yeniçeri ocağının yeniden kurulduğu ilan ediliyor, yeniçeri firarileri İbrahim Paşa'ya katılmaya davet ediliyordu. Böylece Kastamonu, Çankırı, Kırşehir, Nevşehir, Kayseri ve Sivas bölgelerinde Osmanlı yönetimine karşı isyanlar görülmeye başlanmıştı.

Osmanlı Devleti son bir gayretle sadrazam Reşit Paşayı İbrahim Paşa zerine sürdüyse de Konya'da yapılan savaşta sadrazam öldürüldü, Osmanlı ordusu darmadağın oldu. Askerlerin çoğu ya firar etmiş ya da İbrahim Paşanın kuvvetlerine katılmıştı.

2 şubat 1833 de Kütahya'ya kadar Anadolu topraklarını ele geçiren İbrahim Paşa bilahare Antalya, Manisa, Aydın ve nihayet 24 şubat 1833 de İzmir'i iğal etti.

Tüm bu gelişmelere ve her şeyin Kavalalı Mehmet Ali Paşa lehine olmasına rağmen o oğlu İbrahim Paşa'ya " Kütahya'dan ileri gitme" Emrini vermişti. Çünkü çok iyi biliyordu ki Ne İngiltere ne Rusya ve hatta ne de Fransa, kendileri yemeyi düşündükleri Osmanlı devletini ona yedirmezlerdi. Mutlaka bir yerlerde " Dur bakalım bizim oğlan." Diyeceklerdi. O halde Osmanlı'den ne koparırsa krı o olmalıydı. O bakımdan da Kütahya'dan tehdit dolu mektuplar gönderildi İstanbul'a ama daha fazla ileri gidilmedi.

Ta Konyada yapılan Savaş sırasında Osmanlı devleti İngiltere'den yardım istemişti ama İngiltere " bu senin i meselen. Ben karışmam." Demişti. şimdi de " Sadece diplomatik yardım yapabilirim" Diyordu.

şimdi dikkat !

1827 De Osmanlıya savaş açmış ve donanmasını yakmış olan Rusya " ben sana yardım edebilirim bu belayı savman için" Diyordu.Osmanlının baş düşmanı iken altı sene içinde en yakın dostu olmuştu(!)

Sanırım günümüzdeki Türk- Rus kankalığını anlamakta zorluk ekmiyorsunuzdur. Her zaman söylediğimiz gibi: Devletler arasında ebedi dostluk ya da ebedi düşmanlık diye bir şey yoktur. ıkar ilişkileri vardır.

Evet, Rusya'nın " Den yardıma hazırım" Demesi ve Padişah II. Mahmut'un " Ne yapalım, denize düşen yılanı sarılır" Diyerek bu yardımı kabul etti.

Osmanlı Devleti Rusya ile dirsek temasına geçince İngiltere " Amanın, Boğazları bu Rus domuzuna açar

şimdi bunlar” Diye telaşa kapıldı ve Osmanlı Devletine müracaat ederek “ Yahu gelin sizi barıştrayım da şu Mehmet Ali paşa belasından barış yoluyla kurtulun.” Dedi.

Osmanlı Devleti “ Tamam, medem sen de istiyorsun o halde arabuluculuk yap da barışalım.” Dedi ve 14 Mayıs 1833 de iki taraf arasında Kütahya Antlaşması imzalandı.

Şimdi sıkı durun...

Osmanlı Devleti Mehmet Ali Paşa ile niçin savaşmıştı? Suriye valiliğini ona vermemek için değil mi?

Kütahya Antlaşmasında ne oldu peki? Yazalım madde madde:

- 1- Mısır Valiliği yönetimi Mehmet Ali Paşa ve ondan sonra onun soyundan olanlara -babadan oğula geçmek kaydıyla- Mehmet Ali Paşa'ya bırakıldı
- 2- Mehmet Ali Paşaya ayrıca Suriye valiliği verildi.
- 3- Mehmet Ali Paşanın oğlu İbrahim Paşaya Adana valiliği verildi.
- 4-Tarsus, Mersin, İskenderun ve Çukurova bölgesinin önemli bir kısmının yönetimi-Toprak mahsüllerinden elde edilen gelirlerin önemli bir bölümü Mekke ve Medine için harcanmak kaydıyla- İbrahim Paşaya bırakıldığı gibi Hicaz'ın yönetimi de İbrahim Paşaya bırakıldı.

Velhasılkelam Osmanlı Devleti, Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmuştu.

Kütahya Antlaşmasından sonra İngiltere ve Fransa'nın kaypak tutumuna karşı Osmanlı Devleti sırtını bir kaç yıl önceki düşmanı Rusya'ya dayamak zorunda kaldı ve iki taraf arasında 8 Temmuz 1833 de Hünkar İskelesi Antlaşması adı verilen bir antlaşma yapıldı.

Buna göre :

Osmanlı Devletine yapılacak bir saldırı durumunda Osmanlı Devleti eğer yardım isterse Rusya askeri yardım yapacak, Saldırı Rusya'ya olursa Osmanlı devleti yardım yapamasa da Boğazları Rusya'nın düşmanlarına kapatacak ve bu antlaşma 8 sene yürürlükte kalacaktı.

İngiltere, Hünkar İskelesi Antlaşmasını duyunca heyecan ve korkuyla zıpladı ama iş işten geçmişti.

Evet, basit gibi görünen bir Yunan İsyanı ile başlayan olaylar zinciri Osmanlı Devletini bu durumlara getirmişti ama nice yorganlar gittiği halde kavga hâla bitmemiş ve yepyeni sorunlar ortaya çıkmıştı Hünkar iskelesi Antlaşmasından sonra...

Devamı yarın inşallah...